

כסלו התשע"ג

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

לדמותו של יוסף

לפרשת וישב (על פי שיעור של הרבנית שרון רימון)

1. בראשית ל"ז א-ב:
(א) וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ פנען:
(ב) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה...
2. בראשית רבה [וילנא] פרשה ע"א, סימן ב':
"ורחל עקרה". א"ר יצחק: רחל הייתה עיקרו של בית, כמה שנאמר "ורחל עקרה" - עיקרה רחל.
3. בראשית כ"ט ל"א:
וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה:
4. בראשית רבה שם:
ר' חנין בשם ר' שמואל בר ר' יצחק אמר: כיון שראה אבינו יעקב מעשים שרימה לאה באחותה נתן דעתו לגרשה. וכיון שפקדה הקב"ה בבנים אמר: לאמן של אלו אני מגרש!?
5. בראשית ל' כג-כד:
(כג) ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלוקים את חרפתי:
(כד) ותקרא את שמו יוסף לאמר יסף ה' לי בן אחר:
6. (בראשית ל"ט ב-ו):
(ב) ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי: (ג) וירא אדניו כי ה' אתו וכל אשר הוא עשה ה' מצליח בידו: (ד) וימצא יוסף חן בעיניו וישרת אתו ויפקדוהו על ביתו וכל יש לו נתן בידו: (ה) ויהי מאז הפקיד אתו בביתו ועל כל אשר יש לו ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף ויהי ברכת ה' בכל אשר יש לו בבית ובשדה: (ו) ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה:
7. בראשית ל"ט כא-כג:
(כא) ויהי ה' את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעיניו שר בית הסהר: (כב) ויתן שר בית הסהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסהר ואת כל אשר עשים שם הוא היה עשה: (כג) אין שר בית הסהר ראה את כל מאומה בידו באשר ה' אתו ואשר הוא עשה ה' מצליח:
8. בראשית מ"א לג-לח:
(לג) ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוהו על ארץ מצרים: (לד) יעשה פרעה ויפקד פקדים על הארץ וחמש את ארץ מצרים בשבע שני השבע: (לה) ויקבצו את כל אכל השנים הטבת הבאת האלה ויצברו בר תחת יד פרעה אכל בערים ושמרו: (לו) והיה האכל לפקדון לארץ לשבע שני הרעב אשר תהיין בארץ מצרים ולא תפרת הארץ ברעב:
(לז) וייטב הדבר בעיני פרעה ובעיני כל עבדיו: (לח) ויאמר פרעה אל עבדיו הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו: (לט) ויאמר פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך: (מ) אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי רק הפסא אגדל ממך: (מא) ויאמר פרעה אל יוסף ראה נתתי אתך על כל ארץ מצרים: (מב) ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אתה על יד יוסף וילבש אתו בגדי שש וישם רבד הזהב על צוארו: (מג) וירכב אתו במרכבת המשנה אשר לו ויקראו לפניו אברך ונתון אתו על כל ארץ מצרים: (מד) ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים:
9. בראשית מ"א נ"ז:
וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ:
10. בראשית מ"ט כ"ה:
(כה) מאל אביך ויעזרך ואת שדי ויברךך ברכת שמים מעל ברכת תהום רבצת תחת ברכת שדים ורחם:
11. דברים ל"ג יג-טז:
(יג) וליוסף אמר מברכת ה' ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת תחת: (יד) וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים: (טו) ומראש הררי קדם וממגד גבעות עולם: (טז) וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו:

20. בראשית מ"ב, ו' :
 וַיֹּסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ
 וַיָּבֵאוּ אֵחָיו יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוּ לוֹ אַפְּסִים אֲרָצָה :
 21. הרב קוק, במאמרו "המספד בירושלים":
 ...הכין בישראל ביחוד שני הכחות: הכח המקביל לערך
 הגוף האנושי, השוקק לטובת האומה במעמדה ושכלולה
 החומרי, שהוא הבסיס הנכון...
 והצד השני עצם הכח לשכלול הרוחניות בעצמה...
 והנה מתחילה הוכנו ב' הכחות הכלליות בשני השבטים
 שהוכנו למלך בישראל, אפרים ויהודה. וכמו בתחילה,
 מעשי אבות סימן לבנים, יוסף היה המשביר... והחיה
 את יעקב ובניו בחיי החומר... ויהודה מיוחד לכח ישראל
 המיוחד... והנה תכלית בחירת מלכות בית דוד היה
 שיהיו ב' הכחות נכללים כאחד, ולא די שלט יהיו
 סותרים זה את זה כי אם עוד עוזרים זה לזה... היה הכל
 מאוחד בכח אחד על ידי עץ יהודה שהיה כולל גם כן
 כוחו של יוסף... וע"י קיבוץ ב' הכחות יחדיו היו שניהם
 מתעלים...
 וכמו שהכחות המגבירות את הרוחניות הם מכשירים
 למידת משיח בן דוד... כן ההתנערות לבקש חוזה לאומי,
 חמרי, ויתר מכשירי החיים בכלליים הם הכשרת משיח
 בן יוסף...

12. ברכות כ"ז, כח-כט :
 "ויתן לך הא-להים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן
 ותירוש"
 "יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים הוה גביר לאחידך
 וישתחוולך בני אמך".
 13. בראשית מ"ט, ח-י :
 "אתה יודוך אחידך ידך בערף אויביך ישתחוולך בני
 אביך... לא יסור שבט מיהודה ומחקק מבין רגליו עד כי
 יבא שלה ולו יקהת עמים"
 14. דברי הימים א', ה' :
 (א) וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבְחָלְלוּ יְצוּעֵי
 אָבִיו נִתְּנָה בְּכֹרֶתוֹ לְבְנֵי יוֹסֵף בֶּן יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהַתִּיחֵשׁ
 לְבִכְרָה: (ב) כִּי יְהוּדָה גְּבֵר בְּאֲחָיו וּלְנָגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה
 לְיוֹסֵף:
 15. בראשית מ"ח ה' :
 (ה) וְעַתָּה שְׁנֵי בְנֵיךְ הַנּוֹלָדִים לְךָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד בָּאִי
 אֲלֵיךְ מִצְרַיִמָּה לִי הֵם אֲפָרַיִם וּמְנַשֶּׁה כְּרֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ
 לִי:
 16. בראשית ל"ז ו-י :
 (ו) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם שְׁמְעוּ נָא הַחֲלוּם הַזֶּה אֲשֶׁר חָלַמְתִּי:
 (ז) וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ מְאֻלְמִים אֲלֵמִים בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה וְהִנֵּה קָמָה
 אֲלֵמְתִי וְגַם נִצְבָה וְהִנֵּה תִסְבֶּינָה אֲלֵמְתֵיכֶם וְתִשְׁתַּחֲוּיִן
 לְאֵלֵמְתִי: ... (ט) וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיִּסְפֹּר אֹתוֹ לְאֲחָיו
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלֵמְתִי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד
 עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:
 (ח) וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֲחָיו הַמֶּלֶךְ תִּמְלֹךְ עָלֵינוּ אִם מְשׁוֹל תִּמְשַׁל
 בָּנוּ: ... (י) ...וַיִּגְעַר בּוֹ אָבִיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה הַחֲלוֹם הַזֶּה
 אֲשֶׁר חָלַמְתָּ הַבּוֹא נְבוֹא אֲנִי וְאִמְךָ וְאֲחֵיךָ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְךָ
 אֲרָצָה:
 17. בראשית ל"ה, יא-יב :
 "פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך ומלכים מחלצוך
 יצאו. ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה
 ולזרעך אחרריך אתן את הארץ"
 18. בראשית מ"ח, ג-ד :
 "ויאמר יעקב אל יוסף א-ל שדי נראה אלי בלזו בארץ
 כנען ויברך אותי. ויאמר אלי הנני מפרך והרביתך
 ונתתיך לקהל עמים ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחרריך
 אחזת עולם"
 19. בראשית מ"ה ה-ח :
 (ה) וְעַתָּה אֵל תַּעֲצְבוּ וְאֵל יַחַר פְּעִינֵיכֶם כִּי מִכְרַתֶּם אֹתִי
 הִנֵּה כִּי לְמַחֲנֵה שְׁלַחְנֵי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם: (ו) כִּי זֶה שְׁנֵיתִים
 הִרְעַב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וְעוֹד חֲמֹשׁ שָׁנִים אֲשֶׁר אֵין חֵרִישׁ
 וְקָצִיר: (ז) וַיִּשְׁלַחְנִי אֱלֹקִים לְפָנֵיכֶם לְשׁוּם לְכֶם שְׂאֲרִית
 בְּאֶרֶץ וְלִהְיֹת לְכֶם לְפָלִיטָה גְדֹלָה: (ח) וְעַתָּה לֹא אֲתֵם
 שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי הָאֱלֹקִים...